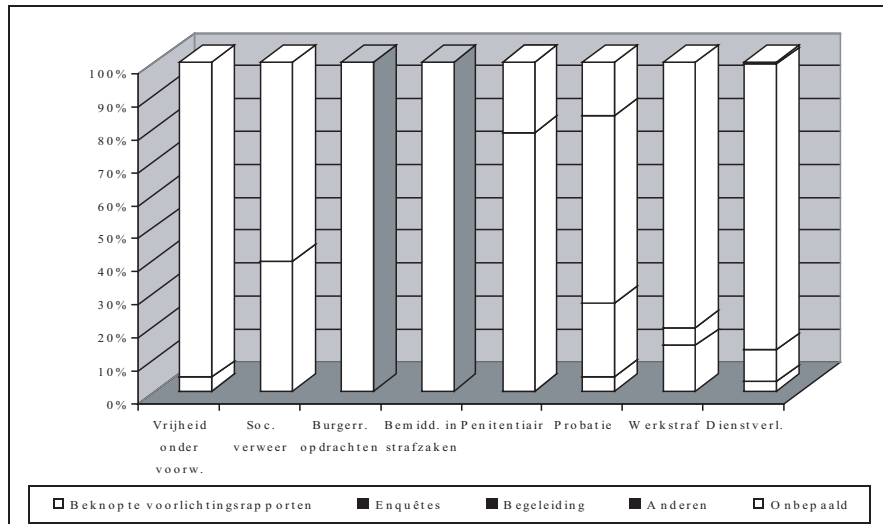

Figuur 1: Aard van de nieuwe mandaten, per activiteitensector

zaken op de parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg voor het jaar 2005¹⁶. Dergelijke analyses wijzen hoofdzakelijk op een zeer sterke correlatie tussen het aantal zaken dat in 2005 bij de correctionele parketten terecht kwam enerzijds en het aantal nieuwe mandaten dat aan de justitiehuisen in 2006 werd toevertrouwd anderzijds¹⁷. Dit verklaart tevens de elders geformuleerde vaststelling dat de parajudiciële sector relatief gezien intenser is in het zuiden van het land¹⁸.

Conclusie

Hoewel de databank van de justitiehuisen voornamelijk bestemd is voor managementdoeleinden, is haar bijdrage op het vlak van criminolo-

gisch onderzoek en strafrechtelijk beleid zeer belangrijk. Het is inderdaad zo dat we dankzij SIPAR een beter inzicht kunnen krijgen in de activiteiten van justitieassistenten en van andere actoren binnen de strafrechtsbedeling die aan hen voorafgaan, en dat, bijna *in real time*, dankzij een dagelijkse transfer van de gegevens die lokaal geregistreerd worden naar de centrale administratie. De exploitatie van de databank is ook veelbelovend voor de studie van de straffen, van de alternatieve maatregelen, van recidive, etc. Deze verdiensten werden kort geschetst in voorliggende bijdrage; het belang van SIPAR zal nog verder worden bevestigd door de analyses over het jaar 2006 die momenteel lopend zijn.

Alexia Jonckheere*

TENDENSEN IN DE JAARSTATISTIEKEN VAN DE CORRECTIONELE PARKETTEN

De statistisch analisten bij het Openbaar Ministerie¹ publiceerden in juni 2008 de vijfde

16 Bron : jaarstatistieken van het openbaar ministerie, gepubliceerd door de statistisch analisten van het College van Procureurs-generaal. Op te merken valt dat er een voorbehoud gemaakt wordt voor de arrondissementen Bergen en Doornik (overschatting van het aantal nieuwe zaken) en dat gegevens voor het arrondissement Eupen ontbreken.

17 Correlatiecoëfficiënt $R = ,966$.

18 Zie A. Jonckheere, C. Vanneste, « Vers une statistique du secteur parajudiciaire ? Un nouvel outil pour l'évaluation et l'élaboration de la politique criminelle », *Revue de droit pénal et de criminologie*, 2008, (te verschijnen).

* Onderzoeksassistente aan het Departement Criminologie van het NICC en Doctoranda in de criminologie aan de Universiteit van Louvain-La-Neuve (UCL).

editie van de jaarstatistiek van de correctionele parketten. Dat was meteen ook de aanleiding om even stil te staan bij algemene trends of evoluties in de cijfergegevens van de afgelopen vijf kalenderjaren (2003-2007). We presenteren in deze bijdrage de belangrijkste bevindingen van deze vergelijkende analyse. Zowel de analyse als de jaarstatistieken kunnen geraadpleegd worden op de website van de statistisch analisten.²

Alvorens in te gaan op de evoluties over de jaren 2003 tot en met 2007, geven we eerst een korte commentaar bij het instrument van de jaarstatistiek. Met dit instrument bieden de statistisch analisten jaarlijks een kwantitatief overzicht van de opsporing en de vervolging van strafzaken door de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg. De basisgegevens zijn de registraties door de correctionele afdelingen van de parketten en de griffies in het informatiesysteem voor de correctionele zaken dat REA wordt genoemd, hetgeen staat voor 'Rechtbanken Eerste Aanleg'.³ Aangezien de arbeidsauditors niet systematisch registreren in REA, nemen wij hier enkel de correctionele zaken van de procureurs des Konings in rekening.

De jaarstatistiek is sinds zijn start opgedeeld in twee delen. In het eerste deel - de transversale analyse - worden de in- en uitstroom van de correctionele zaken tijdens het laatste burgerlijk jaar geanalyseerd, in samenhang met de invloed die deze uitoefenen op de stock (d.i. het aantal hangende zaken) bij het begin en het einde van dat kalenderjaar. In het tweede deel van de jaarstatistiek - de longitudinale analyse - worden tel-

kens voor een cohorte van zaken die tussen vijf en zes jaar oud zijn, de verschillende opeenvolgende beslissingen en de gemiddelde doorlooptijden doorheen de strafrechtelijke procedure uitgetekend.

De gegevens in de jaarstatistiek zijn op drie aggregatieniveaus weergegeven: nationaal, per rechtsgebied en per gerechtelijk arrondissement. Deze weergave volgt de hiërarchische juridisch-geografische opdeling binnen het Openbaar Ministerie. Om de betrouwbaarheid en de kwaliteit van de gegevens te waarborgen en vergelijkingen tussen de verschillende arrondissementen mogelijk te maken, hebben de statistisch analisten vanaf 2003 vademecums verspreid met uniforme registratierichtlijnen voor verschillende modules binnen het REA-registratiesysteem.

In wat volgt bekijken we de evoluties met betrekking tot de in- en uitstroom, de stock, de aard van de zaken en de doorlooptijden doorheen de voorbije vijf kalenderjaren (2003-2007). Daarbij worden enkel de transversale gedeeltes van de jaarstatistiek in rekening genomen. De gegevens zijn geaggregeerd op niveau van de rechtsgebieden bij de hoven van beroep.

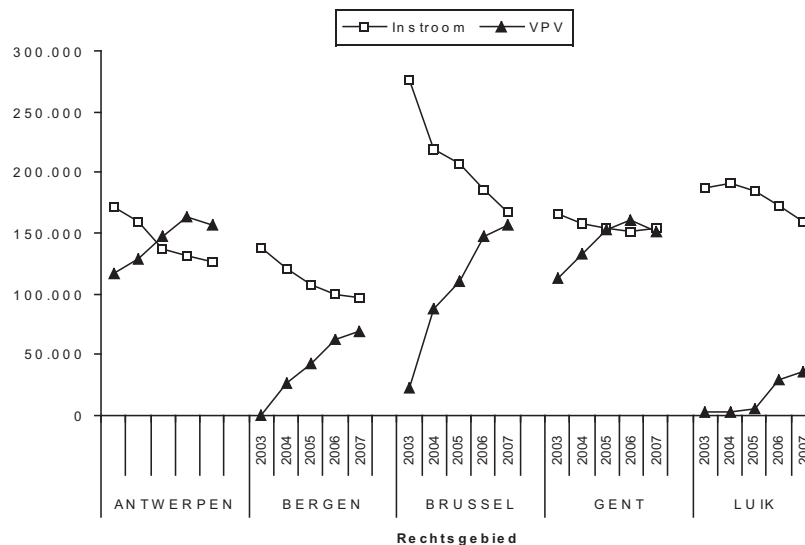
Instream

De instroom omvat alle correctionele zaken die het parket in de loop van het burgerlijk jaar heeft ontvangen. Het gaat daarbij zowel om nieuwe als om heropende zaken. De instroom kent een gestage daling van 938.182 zaken in 2003 naar 703.344 zaken in 2007, wat overeenkomt met een daling van 25,03%. Deze terugval doet zich voor in alle rechtsgebieden van ons land, maar is minder uitgesproken voor de rechtsgebieden Gent en Luik. Zoals uit grafiek 1 blijkt, loopt de daling van de instroom voor alle rechtsgebieden gelijk met de stijging van het aantal vereenvoudigde processen-verbaal (VPV's) dat door de politie wordt opgesteld. VPV's worden uitgeschreven voor inbreuken die relatief weinig ernstig zijn en/of waarvan de verdachte niet gekend is.⁴ De

1 Het kader van de statistisch analisten telt twee statistisch analisten bij elk parket-generaal en vier analisten-coördinatoren bij het College van procureurs-generaal.
2 http://www.just.fgov.be/statistique_parkets/index.html
3 Van de 28 parketten in ons land (met inbegrip van het federaal parket), registreert enkel het parket van Eupen geen dossiergegevens in het REA-systeem. Het federaal parket is pas vanaf het jaar 2005 als een afzonderlijk te downloaden document in de jaarstatistiek van het Openbaar Ministerie opgenomen, en maakt dan ook geen deel uit van de vergelijkende analyse 2003-2007.

4 Omzendbrief COL 8/2005 d.d. 15 juni 2005 van het College van procureurs-generaal.

Grafiek 1: Evolutie van de instroom op de correctionele parketten en van het aantal vereenvoudigde processen-verbaal (VPV), weergegeven per rechtsgebied

VPV's worden uitsluitend op elektronische draager bewaard bij de politie en dus in regel niet geregistreerd in het REA-systeem. Momenteel hebben de statistisch analisten geen volledig beeld van de toepassing van de VPV-richtlijn. Een navraag bij de parketten leert dat er in 2003 255.675 VPV's via listings werden meegedeeld aan de parketten, terwijl dit aantal in 2007 is opgelopen tot 570.684.

Dat de daling van het aantal ingestroomde correctionele zaken samenhangt met de stijging van het aantal vereenvoudigde processen-verbaal blijkt tevens uit de gewijzigde structuur van de instroom. Terwijl de instroom van zaken met minstens één gekende verdachte de voorbije jaren nagenoeg stabiel bleef (op nationaal niveau 421.262 in 2003 en 424.826 in 2007), daalde de instroom van het aantal zaken waarin geen enkele verdachte gekend is op vijf jaar tijd met 46,12%, van 516.920 in 2003 naar 278.518 in 2007. Bovendien blijkt dat de daling van de instroom hoofdzakelijk het gevolg is van een daling van het aantal zaken dat via de lokale en federale politiediensten aan het parket wordt overgemaakt. Dit aantal is op nationaal niveau namelijk gedaald met 26,12%, van 795.631 in 2003 naar 587.818 in 2007. Voor het aantal zaken dat

op een andere wijze op het parket instroomde (o.a. via inspectiediensten, klachten en burgerlijke partijstellingen) is de daling minder uitgesproken, van 142.548 in 2003 naar 115.526 in 2007.

Uitstroom

De uitstroom bestaat uit alle zaken die in de loop van het burgerlijk jaar een afsluitende beslissing door het parket kenden. Onder afsluitende beslissing verstaan we: de zonder gevolgstellingen, de voegingen bij een andere zaak, de terbeschikkingstellingen, de betaalde minnelijke schikkingen, de succesvol voltooide bemiddelingen in strafzaken, de dagvaardingen en de vaststellingen voor de raadkamer voor de regeling van de rechtspleging.

De evolutie van de uitstroom is quasi volledig gelijklopend met de evolutie van de instroom. Voor gans België is er een daling van de uitstroom met 23,23%, van 925.522 afgesloten zaken in 2003 naar 710.388 zaken in 2007. De daling van de uitstroom is in alle rechtsgebieden echter iets minder uitgesproken dan de daling van de instroom, behalve in het rechtsgebied Gent waar de instroom daalt met 6,98% en de uitstroom daalt met 8,26%.

De daling van de uitstroom is voor alle rechtsgebieden van ons land hoofdzakelijk het gevolg van de daling van het aantal zonder gevolgstellingen. Op nationaal niveau werden 716.635 zaken zonder gevolg geklasseerd tijdens 2003, terwijl dit in 2007 voor 506.772 zaken het geval was. Hierbij dient wel opgemerkt dat het in het overgrote deel van deze zaken gaat om seponeringen omwille van technische motieven⁵, nl. 516.998 zaken in 2003 en 313.015 zaken in 2007. In het bijzonder is het aantal zonder gevolgstellingen met motief 'daders onbekend' op vijf jaar tijd met 55,33% gedaald, van 391.973 zaken in 2003 naar 175.109 zaken in 2007, wat eens te meer de invloed toont van de VPV-praktijk.

Wat betreft de overige afsluitende beslissingen was er de voorbije vijf jaren op nationaal niveau een daling van het aantal betaalde minnelijke schikkingen en van het aantal terbeschikkingstellingen, respectievelijk met 25,84% en 13,30%. Anderzijds steeg het aantal voltooide bemiddelingen in strafzaken (+14,80%), het aantal vaststellingen voor de raadkamer voor regeling van de rechtspleging (+11,95%), het aantal dagvaardingen (+4,79%) en het aantal voegingen (+3,12%).

Stock

De stock bij het begin van het jaar wordt gevormd door het aantal zaken waarin door het parket op 1 januari nog geen afsluitende beslissing werd genomen. Op nationaal niveau is er voor het aantal hangende zaken, ondanks de gestage dalingen van in- en uitstroom, een lichte stijging merkbaar tussen 2003 en 2005. Daarna begint de stock te verminderen, wat resulteert in een daling van 4,52% over vijf jaar, van 294.285 hangende zaken op 1 januari 2003 naar 277.961 op 1 januari 2007. Deze evolutie verschilt enigszins naargelang het rechtsgebied. In de rechtsgebieden Gent en Antwerpen is er vanaf 2003 een continue daling van het aantal hangende zaken (met uitzondering voor Gent in 2007), terwijl in

de rechtsgebieden Luik en Bergen de stock, na een aanvankelijke stijging, begint te dalen vanaf respectievelijk 2005 en 2006. In het rechtsgebied Brussel tenslotte bleef het aantal hangende zaken nagenoeg stabiel tussen 2003 en 2006, gevolgd door een daling in 2007.

Aard van de zaken

In de jaarstatistiek worden de instroom, de uitstroom en de stock ook geanalyseerd per type tenlastelegging. Voor een inhoudelijke duiding van de nomenclatuur verwijzen we naar de website van de statistisch analisten.⁶ De globale daling die zich de voorbije vijf jaren aftekende in zowel instroom als uitstroom, is in grote mate toe te schrijven aan de rubriek 'eigendomsdelicten'. De instroom op nationaal niveau daalde voor de 'eigendomsdelicten' met 40,99%, van 515.636 zaken in 2003 naar 304.254 zaken in 2007. Deze daling zet zich door in alle vijf de rechtsgebieden van ons land en geldt voor alle subcategorieën binnen deze rubriek, met uitzondering van de subrubriek 'informatica-bedrog', die een spectaculaire stijging kent, van 1.034 zaken in 2003 naar 7.831 zaken in 2007. Verder zijn er nog opmerkelijke dalingen van de in- en uitstroom voor de rubrieken 'openbare trouw' en 'milieu en stedenbouw', en stijgingen voor o.a. de rubrieken 'persoonsdelicten', 'drugs en doping' en 'economische aangelegenheden'.

Wat betreft het aantal hangende zaken is er een opmerkelijke daling van meer dan 20% voor de rubrieken 'financiële aangelegenheden', 'milieu en stedenbouw' en 'openbare trouw'. Daartegenover staat dan weer een toename van de stock voor de rubrieken 'persoonsdelicten', 'volksgezondheid' en 'economische aangelegenheden'.

Doorlooptijden

Voor elk van de afsluitende beslissingen die het parket in een zaak kan nemen, wordt de gemiddelde doorlooptijd berekend als het gemiddeld aantal dagen tussen de binnenkomst van de zaak op het parket en de afsluitende beslissing.

⁵ In deze zaken is het niet mogelijk om te vervolgen omdat de dader niet gekend is, omdat er onvoldoende bewijzen zijn, omdat het geen misdrijf betreft,...

⁶ http://www.just.fgov.be/statistique_parquets/jstat2007/n/conversiepreventiecode.html

Wat betreft de zonder gevolgstellingen is er op nationaal niveau een stijging van de gemiddelde doorlooptijd waar te nemen, van 91 dagen in 2003 naar 139 dagen in 2007. Deze stijging geldt voor alle rechtsgebieden behalve Gent, waar de gemiddelde duur voorafgaand aan een zonder gevolgstelling min of meer status quo bleef. Ontegensprekelijk speelt de VPV-procedure een rol in deze toename van de gemiddelde duur tot een zonder gevolgstelling. De zaken die tegenwoordig als VPV worden afgehandeld, werden vroeger immers veelal onmiddellijk geseponeerd.

De toename van de gemiddelde duur voorafgaand aan een seponering leidt tot een toename van de algemene gemiddelde doorlooptijd tot de uitstroom een zaak (ongeacht het type afsluitende beslissing), van gemiddeld 111 dagen in 2003 naar gemiddeld 149 dagen in 2007. Hieruit mag niet de foute conclusie getrokken worden dat het tegenwoordig langer duurt om een zaak af te sluiten dan vijf jaar geleden. Ook hier speelt immers het effect van de onmiddellijke zonder gevolgstellingen die thans eerder als VPV worden afgehandeld.

Voor de andere afsluitende beslissingen valt er op nationaal niveau telkens een lichte daling van de gemiddelde doorlooptijd vast te stellen, met uitschieters voor de dagvaardingen (van gemiddeld 311 dagen in 2003 naar gemiddeld 253 dagen in 2007) en voor de betaalde minnelijke schikkingen (van gemiddeld 362 dagen in 2003 naar gemiddeld 248 dagen in 2007).

Slotbedenking

Het is duidelijk dat de procedure van de eenvoudige processen-verbaal een fundamenteel gegeven is bij de interpretatie van de jaartastieken van de correctionele parketten. De toepassing van de VPV-procedure beïnvloedt immers het aantal zaken dat jaarlijks op een parket instroomt evenals het relatief aandeel van de getroffen beslissingen in die zaken. We moeten vaststellen dat de VPV-procedure in de verschillende rechtsgebieden op verschillende tijdstippen werd geïntroduceerd. Dat maakt vergelijken niet altijd even gemakkelijk. Niettemin zijn wij

er van overtuigd dat uit de cijfergegevens van de afgelopen vijf kalenderjaren (2003-2007) duidelijke tendensen en verschillen naar voren komen, die voor beleidsmakers belangrijke inzichten kunnen verschaffen voor het opsporen en vervolgen van strafzaken door de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg.

Ellen Van Dael*
Wim De Bruycker**

RUBRIEK INTERNATIONAAL STRAFRECHT

'STRENGTHENING INTERNATIONAL COOPERATION AMONG MEMBER STATES OF THE ORGANIZATION FOR SECURITY AND CO-OPERATION EUROPE (OSCE) TO COMBAT TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME': EEN VERSLAG

Van 7 tot 9 april 2008 organiseerde de Vereniging voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in samenwerking met het UN Organization on Drugs and Organized Crime (UNODC) een workshop rondom het thema *versterking* van de samenwerking in strafzaken. In de statige zalen van het *Burghof* vond een voor de praktijkjurist aan het einde van rit behoorlijk leerrijke samenkomst plaats.

De kracht van het gebeuren was de breedvoerige aanpak. Aan de hand van de drie basisverdragen van de Verenigde Naties in het domein van de internationale aanpak van bepaalde criminaliteitsfenomenen kwamen de drie "grote" vormen van samenwerking in strafzaken aan de orde. Zowel de uitlevering, de zgn. "kleine" doch cruciale rechtshulp en de samenwerking met het oog op het beslag en de uiteindelijke verbeurdverklaring van vermogensvoordelen passeerden de revue.

Thans biedt de VN moderne multilaterale verdragen in het domein van de drugsbestrijding (VN Verdrag ter bestrijding van de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen,

* Coördinator statistisch analisten bij het College van procureurs-generaal.

** Statistisch analist bij het parket-generaal Antwerpen.